

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/31/2002

O PROBLEMIE „HANDLU ZWŁOKAMI”

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LUTY 2002

-
- Blisko 6% ogółu badanych twierdzi, że w ostatnich dziesięciu latach w związku ze śmiercią kogoś bliskiego spotkało się z jedną z praktyk określanych ogólnym mianem „handlu zwłokami”.
 - Najczęstszą praktyką, jak wskazywali ankietowani, było proponowanie przez personel pogotowia ratunkowego usług określonego zakładu pogrzebowego, niemal równie często proponowano takie usługi w szpitalu, zaraz po czymś zgonie. Rzadziej występowały działania niezgodnione z bliskimi osoby zmarłej, takie jak wezwanie wozu przewozowego lub przekazanie ciała zakładowi pogrzebowemu.
 - Zdecydowana większość badanych (87%) deklaruje, że w miejscu swojego zamieszkania nie słyszała o przypadkach tzw. handlu zwłokami. Co ósmy ankietowany (12%) udzielił odpowiedzi twierdzącej.
 - Działania zakładów pogrzebowych, polegające na płaceniu za informacje o czymś zgonie, spotykają się z powszechną dezaprobatą (91%). Tylko co czternasty respondent (7%) uznaje je za dopuszczalne.
 - Jeszcze częściej (95% wskazań) potępiany jest fakt przyjmowania pieniędzy za informowanie zakładów o zgonach. Jedynie 4% badanych uważa, że jest to moralnie dopuszczalne, znikoma liczba respondentów (1%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.
 - Tylko co siódmy ankietowany (15%) jest zdania, że zakłady pogrzebowe mogą mieć siedziby lub przedstawicielstwa na terenie szpitali, hospicjów lub domów opieki społecznej. Wyraźna większość badanych (80%-81%) uważa, że nie powinno to mieć miejsca.

Ujawnienie handlu informacjami o zmarłych oraz innych praktyk, jakie występowały w łódzkim pogotowiu ratunkowym, wywołało szok. Sprawa nabrała wielkiego rozgłosu. W mediach stale pojawiają się nowe informacje na temat zjawiska „handlu zwłokami” (występującego nie tylko w naszym kraju). W tej sprawie toczy się śledztwo, a prokuratura zatrzymuje kolejne osoby pod zarzutem korupcji.

W lutowym sondażu¹ staraliśmy się uchwycić skalę tego zjawiska oraz społeczne opinie o dopuszczalności praktyk odpłatnego informowania o zgonach i obecności zakładów pogrzebowych lub ich przedstawicielstw w szpitalach i innych placówkach opieki.

SPOŁECZNE ROZMIARY ZJAWISKA

Blisko 6% ogółu ankietowanych twierdzi, że w ostatnich dziesięciu latach w związku ze śmiercią kogoś bliskiego spotkało się z jednym z wymienionych w kwestionariuszu niewłaściwych zachowań, określanych w mediach mianem „handlu zwłokami”, choć jest to głównie handel informacjami o zgonach czy swoista akwizycja albo „promocja” usług pogrzebowych. Wprawdzie może się wydawać, że odsetek jest niewielki, jednak trzeba pamiętać, że w naszych badaniach 1% ankietowanych reprezentuje około 290 tys. dorosłych mieszkańców Polski, 5% - 1450 tys. osób, a więc są to liczby niemałe. Ponadto trzeba wziąć pod uwagę liczbę zgonów. Przyjmując, że w ostatnich dziesięciu latach co roku umierało

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (141) przeprowadzono w dniach od 1 do 4 lutego 2002 roku na liczącej 954 osoby reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

w Polsce około 1% ogółu mieszkańców, możemy w uproszczeniu założyć, że w tym czasie zmarło 10% ludności naszego kraju. Na tym tle deklaracje blisko 6% respondentów, którzy spotkali się z omawianymi praktykami, mogą oznaczać, że w przybliżeniu w co drugim przypadku zgonu mieliśmy do czynienia z handlem informacjami lub innymi niepożądanymi zjawiskami.

Oczywiście niektórzy ankietowani mogli w tym okresie stracić więcej niż jedną osobę spośród bliskich. Mogły też występować inne czynniki, których nieuwzględnienie zniekształca przedstawiony tu w liczbach obraz zjawiska, jakim się zajmujemy (np. tylko część zgonów miała miejsce w szpitalach i nie zawsze wzywano pogotowie), ale chodzi przecież o przybliżone określenie jego społecznej skali.

CBOS	
Czy w ciągu ostatnich 10 lat w związku ze śmiercią kogoś bliskiego spotkał(a) się Pan(i) z tym, że:	Odsetki odpowiedzi twierdzących
- ktoś z personelu pogotowia proponował usługi określonego zakładu pogrzebowego	3,2
- ktoś z personelu pogotowia bez uzgodnienia wezwał wóz przewozowy zakładu pogrzebowego	1,1
- zaraz po zgonie w szpitalu proponowano usługi określonego zakładu pogrzebowego	3,0
- po zgonie w szpitalu bez uzgodnienia przekazano ciało osoby zmarłej określonemu zakładowi pogrzebowemu	1,2
- celowo straszono bliskich tym, że może trzeba będzie przeprowadzić sekcję zwłok	1,0
Z wymienionymi zjawiskami spotkało się ogółem 5,9% ankietowanych*	

* Odsetki odpowiedzi twierdzących nie sumują się w prosty sposób, gdyż ta sama osoba mogła zetknąć się z więcej niż jednym rodzajem omawianych zachowań.

Najczęstszą praktyką, jak wskazywali ankietowani, było proponowanie przez personel pogotowia ratunkowego usług określonego zakładu pogrzebowego, niemal równie często proponowano takie usługi w szpitalu, zaraz po jakimś zgonie. Rzadziej występowały działania niezgodnione z bliskimi osoby zmarłej, takie jak wezwanie wozu przewozowego lub przekazanie ciała zakładowi pogrzebowemu.

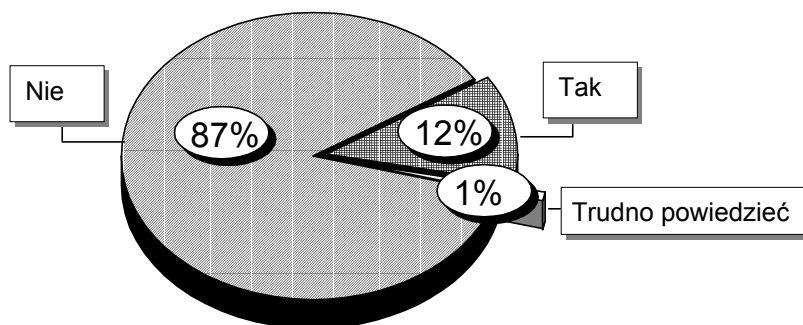
Stosunkowo rzadko także „szantażowano” bliskich możliwością przeprowadzenia sekcji zwłok, na ogół w powiązaniu z innymi działaniami. Tylko w trzech przypadkach spośród dziesięciu, jakie wskazali ankietowani, coś takiego miało miejsce samoistnie. Być może jednak część osób nie pamięta o tym.

Nieco ponad połowa respondentów, którzy zetknęli się z omawianym zjawiskiem (3,3% ogółu badanych), miała do czynienia tylko z jednym rodzajem omawianych zachowań, prawie jedna czwarta (1,6% ogółu) - z dwoma rodzajami, a pozostali - z trzema i więcej.

Negatywne zjawiska towarzyszące usługom pogrzebowym najczęstsze są w największych miastach. Na ich występowanie częściej niż pozostali wskazują respondenci z wyższym wykształceniem, ankietowani o wysokich dochodach na osobę w rodzinie, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, częściej też niż inni - pracujący na własny rachunek (zob. tabele aneksowe). Stosunkowo niewielkie odsetki ankietowanych, którzy osobiście zetknęli się z handlem informacjami o zgonach, akwizycją usług pogrzebowych przez personel pogotowia czy innymi spośród przedstawionych w kwestionariuszu zachowań, uniemożliwiają uchwycenie społecznych zróżnicowań - różnice wskazań między poszczególnymi kategoriami badanych są małe, często mieszczą się w granicach błędu statystycznego.

Zdecydowana większość badanych (87%) deklaruje, że w swoim miejscu zamieszkania nie słyszała o przypadkach tzw. handlu zwłokami. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 12% ankietowanych. Tylko stosunkowo niewielką część tej grupy stanowią ci, którzy zetknęli się z omawianymi praktykami w związku ze śmiercią kogoś bliskiego (17 osób na 110, tj. 15%), większość osobiście się z nimi nie zetknęła. Można powiedzieć, że choć w środowiskach lokalnych istniała społeczna wiedza o takich praktykach, świadomość zjawiska nie była powszechna. Należy jednak pamiętać, że wiedzę o nich zwykle zdobywa się rozmawiając na temat śmierci i pochówku, a więc jednak w kręgu osób, z których część utraciła kogoś bliskiego. Zastanawiając się nad skalą zjawiska trzeba więc brać pod uwagę liczbę zgonów, o czym już mówiliśmy.

RYS. 1. CZY SŁYSZAŁ(A) PAN(I) O PRZYPADKACH TZW. HANDLU ZWŁOKAMI W PANA(I) MIEJSCU ZAMIESZKANIA - MIEŚCIE, GMINIE, POWIECIE?

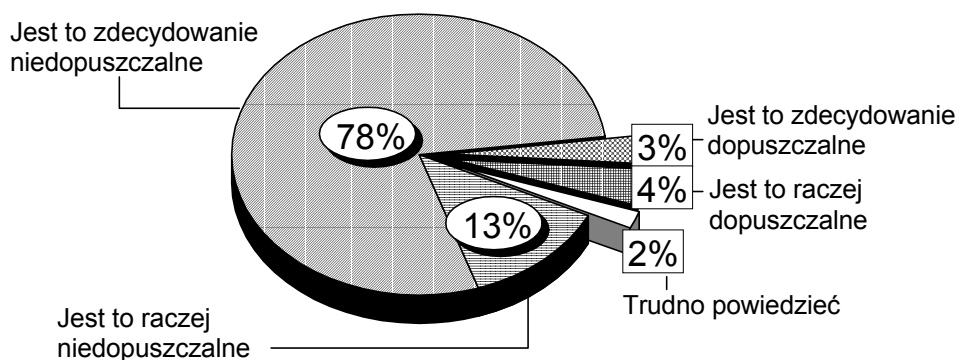

O omawianym zjawisku częściej, oczywiście, słyszano w miastach niż na wsi, najczęściej - w wielkich aglomeracjach miejskich (zob. tabele aneksowe).

PŁACENIE ZA INFORMACJE O ZGONACH I PRZYJMOWANIE ZA TO PIENIĘDZY

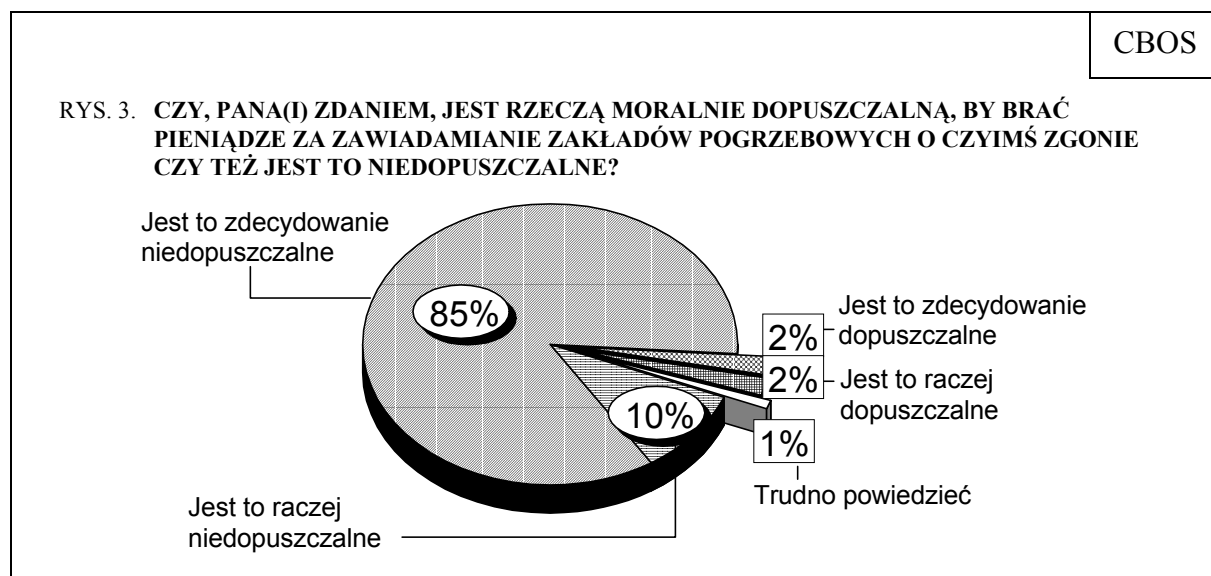
Działania zakładów pogrzebowych, polegające na płaceniu za informacje o czyimś zgonie, spotykają się z powszechną dezaprobatą - 91% badanych uważa, że takie praktyki są niedopuszczalne. Tylko co czternasty respondent (7%) jest przeciwnego zdania. Można przypuszczać, że opłacanie innych form pomocy w pozyskaniu klientów spotkałoby się z jeszcze większym potępieniem społecznym.

RYS. 2. CZY, PANA(I) ZDANIEM, JEST RZECZĄ DOPUSZCZALNĄ CZY TEŻ NIEDOPUSZCZALNĄ TO, ŻE ZAKŁADY POGRZEBOWE, ABY ZYSKAĆ KLIENTÓW, PŁACĄ PRACOWNIKOM SŁUŻBY ZDROWIA LUB INNYM OSOBOM ZA INFORMACJE O CZYIMŚ ZGONIE?

Interesujące jest, że pozyskiwanie przez zakłady pogrzebowe informacji o zgonach za pomocą opłat częściej niż pozostali aprobuje respondenci z wykształceniem średnim i wyższym oraz najmłodsi ankietowani, szczególnie uczniowie i studenci. Może to wynikać z oceniania tego zjawiska w kategoriach rynkowych albo nietraktowania samego pozyskiwania informacji (a o to pytaliśmy) jako czegoś nagannego.

Jeszcze częściej niż praktyki zakładów pogrzebowych potępiany jest fakt przyjmowania pieniędzy za informowanie tych zakładów o zgonach (95% wskazań). Tylko 4% badanych uważa, że jest to moralnie dopuszczalne, znikoma liczba respondentów (1%) ma wątpliwości, czy jest to właściwe czy też niewłaściwe.

I w tym przypadku częstszemu występowaniu poglądu, że branie pieniędzy za informacje jest moralnie dopuszczalne, sprzyja wykształcenie. Opinię taką częściej niż inni wyrażają osoby z wyższym wykształceniem i pracownicy umysłowi niższego szczebla.

**SPRAWA SIEDZIB ZAKŁADÓW POGRZEBOWYCH
W PLACÓWKACH OPIEKI ZDROWOTNEJ I SPOŁECZNEJ**

Tylko co siódmy respondent (15%) jest zdania, że zakłady pogrzebowe mogą mieć swoje siedziby lub przedstawicielstwa na terenie szpitali, hospicjów lub domów opieki społecznej. Większość ankietowanych (80%-81%) uważa, że nie powinno to mieć miejsca.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, zakłady pogrzebowe mogą mieć swe siedziby lub przedstawicielstwa na terenie:	Zdecydowanie mogą	Raczej mogą	Raczej nie powinny	Zdecydowanie nie powinny	Trudno powiedzieć
	w procentach				
- szpitali	2	13	20	61	4
- hospicjów lub domów opieki społecznej	2	13	22	58	5

Obecność zakładów pogrzebowych na terenie placówek opieki zdrowotnej czy społecznej częściej niż inni akceptują badani z wyższym wykształceniem, pracujący na własny rachunek oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla. Częściej też niż pozostali aprobatę wyrażają ankietowani w wieku od 25 do 44 lat.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Czy w ciągu ostatnich 10 lat w związku ze śmiercią kogoś bliskiego spotkał(a) się Pan(i) z omawianymi rodzajami zachowań? 1 - Tak, Spotkał(a)m się z jednym rodzajem zachowań; 2 - z dwoma rodzajami; 3 - z trzema i więcej

	(%)				Liczba osób
	Nie	1	2	3	
Ogółem	94	3	2	1	954
Płeć					
Mężczyźni	95	3	2	0	455
Kobiety	94	3	2	1	499
Wiek					
18-24 lat	98	1	1	1	147
25-34	96	1	2	1	172
35-44	94	3	1	1	182
45-54	88	8	2	1	179
55-64	93	4	3	0	133
65 lat i więcej	96	1	2	1	140
Miejsce zamieszkania					
Wieś	97	2	1	0	348
Miasto do 20 tys.	95	2	1	1	102
20-100 tys.	94	4	1	0	200
101-500 tys.	93	4	1	1	180
501 tys. i więcej mieszk.	87	8	3	3	124
Wykształcenie					
Podstawowe	97	1	2	1	248
Zasadnicze zawodowe	95	3	2	1	295
Średnie	94	4	1	1	321
Wyższe	88	8	3	2	91
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	91	7	2	0	53
Prac. umysł. niż. szczebla	93	3	3	1	87
Pracownicy fiz.-umysł.	96	1	1	1	91
Robotnicy wykwalifikowani	95	4	1	0	61
Robotnicy niewykwalifik.	90	0	10	0	27
Rolnicy	97	1	0	1	48
Pracujący na własny rach.	84	11	2	3	48
Bierni zawodowo					
Renciści	93	4	3	0	96
Emeryci	95	3	2	0	185
Uczniowie i studenci	99	1	0	0	71
Bezrobotni	95	3	1	1	144
Gospodynie domowe i inni	92	5	0	4	40
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	93	4	3	0	145
społecz. właścicieli	91	4	2	2	54
prywatnych i państwa	93	4	2	1	188
sekt. prywat. poza rolnict.	98	1	0	1	60
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 299 zł	97	3	0	0	116
300-399	91	3	4	1	81
400-599	95	2	3	1	165
600-800	94	3	1	3	148
Powyżej 800 zł	91	6	2	0	156
Ocena własnych war. mater.					
Złe	94	4	1	0	291
Średnie	94	3	1	1	431
Dobre	94	2	3	1	232
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	96	3	1	0	66
Raz w tygodniu	95	4	1	0	455
1-2 razy w miesiącu	94	3	0	2	171
Kilka razy w roku	93	3	4	1	178
W ogóle nie uczestniczy	90	6	4	1	83
Poglądy polityczne					
Lewica	94	4	1	1	310
Centrum	92	5	2	1	243
Prawica	95	3	2	1	180
Trudno powiedzieć	96	1	2	0	219

Tabela 2. Czy słyszał(a) Pan(i) o przypadkach tzw. handlu zwłokami
w Pana(i) miejscu zamieszkania - mieście, gminie, powiecie?

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	87	1	953
Płeć				
Mężczyźni	13	86	1	454
Kobiety	10	88	2	499
Wiek				
18-24 lat	12	87	1	147
25-34	14	85	1	172
35-44	11	87	2	182
45-54	10	90	0	178
55-64	14	85	2	133
65 lat i więcej	9	90	1	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	7	93	0	348
Miasto do 20 tys.	11	87	2	102
20-100 tys.	10	89	1	199
101-500 tys.	13	85	1	180
501 tys. i więcej mieszk.	24	73	3	124
Wykształcenie				
Podstawowe	7	92	1	248
Zasadnicze zawodowe	12	88	0	295
Średnie	15	84	1	320
Wyższe	11	83	6	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	15	75	11	53
Prac.umysł.niz.szczebła	15	84	1	87
Pracownicy fiz.-umysł.	13	87	0	90
Robotnicy wykwalifikowani	20	80	0	61
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	0	27
Rolnicy	1	98	1	48
Pracujący na własny rach.	8	90	2	48
Bierni zawodowo				
Rencisci	8	91	0	96
Emeryci	11	89	0	185
Uczniowie i studenci	10	89	2	71
Bezrobotni	15	85	1	144
Gospodynie domowe i inni	14	86	0	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	11	85	4	145
społce właścicieli				
prywatnych i państwa	13	87	0	54
sekt. pryw. poza rolnict.	14	84	2	187
prywatnym gosp. rolnym	3	96	1	60
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	14	86	0	116
300-399	11	89	0	81
400-599	15	85	0	165
600-800	14	85	1	148
Powyżej 800 zł	11	87	2	155
Ocena własnych war. mater.				
Złe	13	87	0	291
Średnie	11	88	1	430
Dobre	10	87	3	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	13	87	0	66
Raz w tygodniu	10	90	0	454
1-2 razy w miesiącu	8	87	5	171
Kilka razy w roku	19	81	0	178
W ogóle nie uczestniczy	11	86	2	83
Poglądy polityczne				
Lewica	12	86	2	308
Centrum	18	82	1	243
Prawica	8	91	1	180
Trudno powiedzieć	7	93	1	219

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, jest rzeczą dopuszczalną czy też niedopuszczalną to, że zakłady pogrzebowe, aby zyskać klientów, płacą pracownikom służby zdrowia lub innym osobom za informacje o czyims zgonie?

(%)

	Dopuszczalne	Niedopuszczalne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	91	2	954
Płeć				
Mężczyźni	9	90	1	455
Kobiety	6	91	3	499
Wiek				
18-24 lat	10	90	0	147
25-34	7	89	4	172
35-44	7	92	1	182
45-54	5	94	1	179
55-64	7	91	1	133
65 lat i więcej	7	87	6	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	6	90	3	348
Miasto do 20 tys.	5	90	5	102
20-100 tys.	11	88	2	200
101-500 tys.	8	92	0	180
501 tys. i więcej mieszk.	5	95	0	124
Wykształcenie				
Podstawowe	5	91	5	248
Zasadnicze zawodowe	4	95	1	205
Średnie	10	89	1	321
Wyższe	14	84	2	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	4	90	6	53
Prac. umysł. niez. szczerbła	12	87	2	87
Pracownicy fiz.-umysł.	8	92	0	91
Robotnicy wykwalifikowani	6	94	0	61
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	0	27
Rolnicy	1	96	3	48
Pracujący na własny rach.	6	94	0	48
Bierni zawodowo				
Rencisci	8	88	4	96
Emeryci	7	90	2	185
Uczniowie i studenci	14	86	0	71
Bezrobotni	7	90	2	144
Gospodynie domowe i inni	0	94	6	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	10	87	3	145
spółce właścicieli	8	92	0	54
prywatnych i państwa	6	94	0	188
sekt. pryw. poza rolnict.	1	93	6	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	9	90	1	116
300-399	5	90	5	81
400-599	6	94	1	165
600-800	4	92	4	148
Powyżej 800 zł	8	91	0	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	8	91	1	291
Średnie	7	90	3	431
Dobre	7	91	2	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	2	86	11	66
Raz w tygodniu	7	92	1	455
1-2 razy w miesiącu	6	92	1	171
Kilka razy w roku	9	89	2	178
W ogóle nie uczestniczy	12	87	1	83
Poglądy polityczne				
Lewica	7	92	1	310
Centrum	7	90	2	243
Prawica	9	89	2	180
Trudno powiedzieć	5	91	4	219

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, jest rzeczą moralnie dopuszczalną, by brać pieniądze za zawiadamianie zakładów pogrzebowych o czymś zgonie czy też jest to niedopuszczalne?

	(%)			
	Dopuszczalne	Niedopuszczalne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	4	95	1	954
Płeć				
Mężczyźni	4	95	1	455
Kobiety	3	95	1	499
Wiek				
18-24 lat	4	94	1	147
25-34	5	95	0	172
35-44	5	95	1	182
45-54	3	96	1	179
55-64	1	96	3	133
65 lat i więcej	5	93	2	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	5	94	1	348
Miasto do 20 tys.	0	99	1	102
20-100 tys.	3	94	3	200
101-500 tys.	6	93	1	180
501 tys. i więcej mieszk.	2	98	0	124
Wykształcenie				
Podstawowe	2	95	2	248
Zasadnicze zawodowe	5	98	0	295
Średnie	6	94	1	321
Wyższe	11	89	0	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	4	94	2	53
Prac. umysł. fiz. szczerbła	13	87	0	87
Pracownicy fiz.- umysł.	1	97	2	91
Robotnicy wykwalifikowani	3	97	0	61
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	0	27
Rolnicy	2	98	1	48
Pracujący na własny rach.	7	93	0	48
Bierni zawodowo				
Renciści	3	94	3	96
Emeryci	3	95	2	185
Uczniowie i studenci	4	96	0	71
Bezrobotni	3	97	0	144
Gospodynie domowe i inni	0	97	3	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	8	91	1	145
spółce właścicieli	5	91	4	54
prywatnych i państwa	4	96	0	188
sekt. pryw. poza rolnict.	5	95	1	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	6	94	0	116
300-399	4	94	2	81
400-599	4	95	1	165
600-800	4	96	1	148
Powyżej 800 zł	4	96	0	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	5	93	2	291
Średnie	3	96	1	431
Dobre	4	96	0	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	5	93	2	66
Raz w tygodniu	2	98	0	455
1-2 razy w miesiącu	3	96	1	171
Kilka razy w roku	5	92	3	178
W ogóle nie uczestniczy	9	88	3	83
Poglądy polityczne				
Lewica	5	95	0	310
Centrum	4	96	0	243
Prawica	4	96	0	180
Trudno powiedzieć	2	94	3	219

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, zakłady pogrzebowe mogą mieć swe siedziby lub przedstawicielstwa na terenie **szpitali** czy też nie powinny mieć siedzib w takich miejscach?

	(%)			
	Mogą	Nie powinny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	81	4	954
Płeć				
Mężczyźni	17	79	3	455
Kobiety	13	82	5	499
Wiek				
18-24 lat	15	85	0	147
25-34	25	71	4	172
35-44	19	77	4	182
45-54	15	82	3	179
55-64	6	90	4	133
65 lat i więcej	9	82	9	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	14	81	4	348
Miasto do 20 tys.	17	78	6	102
20-100 tys.	15	81	4	200
101-500 tys.	19	78	3	180
501 tys. i więcej mieszk.	13	84	3	124
Wykształcenie				
Podstawowe	10	82	8	248
Zasadnicze zawodowe	16	81	3	295
Średnie	16	82	2	321
Wyższe	25	73	2	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	17	80	3	53
Prac. umysł. niż. szczebla	28	70	2	87
Pracownicy fiz.-umysł.	15	83	2	91
Robotnicy wykwalifikowani	12	83	5	61
Robotnicy niewykwalifik.	28	72	0	27
Rolnicy	22	76	2	48
Pracujący na własny rach.	23	77	0	48
Bierni zawodowo				
Renciści	8	84	9	96
Emeryci	9	85	6	185
Uczniowie i studenci	10	90	0	71
Bezrobotni	17	80	3	144
Gospodynie domowe i inni	18	75	8	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	20	77	3	145
społce właścicieli	19	80	1	54
prywatnych i państwa	20	76	4	188
sekt. pryw. poza rolnict.	21	75	4	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	23	73	4	116
300-399	15	84	1	81
400-599	19	78	4	165
600-800	13	86	1	148
Powyżej 800 zł	13	84	3	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	16	80	4	291
Średnie	14	82	4	431
Dobre	17	80	3	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	15	79	5	66
Raz w tygodniu	12	84	3	455
1-2 razy w miesiącu	14	82	4	171
Kilka razy w roku	25	69	7	178
W ogóle nie uczestniczy	14	85	1	83
Poglądy polityczne				
Lewica	14	83	3	310
Centrum	16	82	2	243
Prawica	15	83	2	180
Trudno powiedzieć	17	75	9	219

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, zakłady pogrzebowe mogą mieć swe siedziby lub przedstawicielstwa na terenie **hospicjów lub domów opieki społecznej** czy też nie powinny mieć siedzib w takich miejscach? (%)

	Mogą	Nie powinny	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	80	5	954
Płeć				
Mężczyźni	15	81	5	455
Kobiety	15	79	6	499
Wiek				
18-24 lat	16	82	2	147
25-34	25	72	3	172
35-44	17	78	5	182
45-54	13	82	5	179
55-64	8	87	5	133
65 lat i więcej	10	78	12	140
Miejsce zamieszkania				
Wies	13	82	5	348
Miasto do 20 tys.	18	72	9	102
20-100 tys.	13	80	6	200
101-500 tys.	19	78	3	180
501 tys. i więcej mieszk.	16	81	3	124
Wykształcenie				
Podstawowe	13	79	9	248
Zasadnicze zawodowe	16	80	4	295
Średnie	14	82	4	321
Wyższe	22	74	4	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	18	78	5	53
Prac. umysł. niż. szczebla	19	79	2	87
Pracownicy fiz.-umysł.	15	83	2	91
Robotnicy wykwalifikowani	14	83	3	61
Robotnicy niewykwalifik.	19	81	0	27
Rolnicy	17	79	4	48
Pracujący na własny rach.	23	69	8	48
Bierni zawodowo				
Renciści	15	75	10	96
Emeryci	9	84	8	185
Uczniowie i studenci	14	85	2	71
Bezrobotni	16	80	3	144
Gospodynie domowe i inni	20	72	8	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	15	81	5	145
społce właścicieli	11	84	5	54
prywatnych i państwa	22	74	3	188
sekt. pryw. poza rolnict.	14	78	9	60
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	19	78	3	116
300-399	11	95	4	81
400-599	23	71	6	165
600-800	12	83	5	148
Powyżej 800 zł	14	83	3	156
Ocena własnych war. mater.				
Złe	16	80	4	291
Średnie	14	80	6	431
Dobre	16	79	5	232
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	13	80	7	66
Raz w tygodniu	15	80	5	455
1-2 razy w miesiącu	13	82	5	171
Kilka razy w roku	19	75	6	178
W ogóle nie uczestniczy	15	82	2	83
Poglądy polityczne				
Lewica	13	83	4	310
Centrum	17	80	3	243
Prawica	14	81	5	180
Trudno powiedzieć	16	74	10	219